

Τα αστέρια κρατούν έναν κόσμο δικό τους

Νέα Σμύρνη 2015

Υπεύθυνοι καθηγητές: Δώρα Μέντη (Γυμνάσιο) – Γιώργος Θώδης (Λύκειο)

Λίγα λόγια για την έκδοση...

Οι έναστρες νύχτες του καλοκαιριού στάθηκαν για τους περισσότερους από εμάς η ερασιτεχνική ουρανογραφική αφετηρία μας, παρατηρώντας με γυμνό μάτι το στερέωμα που σαν ένα είδος μηχανής του χρόνου επιστρέφει στις πηγές, εκεί όπου «οι μύθοι και οι θρύλοι του κόσμου των άστρων θα μένουν για πάντα οι πιο τρυφεροί μάρτυρες της ελληνικής ρίζας του ευρωπαϊκού πολιτισμού», σύμφωνα με τον αστροφυσικό Στράτο Θεοδοσίου. Εισχωρώντας στην υπόθεση του μύθου αλλά και την ερμηνεία της επιστήμης, ανακαλύπτουμε τη συναρπαστική αντίθεση ανάμεσα στο είναι και το φαίνεσθαι, η οποία ωστόσο ελάχιστα επηρεάζει τα φαινόμενα: «τα αστέρια κρατούν έναν κόσμο δικό τους» («Παντούμ»), σύμφωνα με την ποιητική διαπίστωση του Γιώργου Σεφέρη.

Στο λογοτεχνικό μας σύμπαν ιδιαίτερα οι αστερισμοί και τα άστρα, και όχι τόσο οι εξωγήινες μορφές ζωής, αποτελούν διαχρονική πηγή έμπνευσης των ποιητών, παρά την απομυθοποίηση που υπαγορεύουν τα σύγχρονα τηλεσκόπια και οι πλανητικές εξερευνήσεις, την απόσταση που μετριέται σε έτη φωτός, τον πεπερασμένο χρονικό κύκλο (γεννιούνται, μεγαλώνουν, εξαφανίζονται ή εκρήγνυνται) και την εξακριβωμένη προέλευση της λάμψης τους από θερμοπυρηνικές αντιδράσεις διαφόρων σωμάτων.

Ο Όμιλος «Φιλαναγνωσία & Σχολική Βιβλιοθήκη» της Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης επέλεξε την Αστροφυσική ανάμεσα στα ευρύτερα φετινά ενδιαφέροντά του. Εκτός από τον διαγωνιστικό κύκλο της «Μικρής Άρκτου» (Ποίηση – Αστροφυσική) που εντάξαμε στον Β Πανελλήνιο Διαγωνισμό Φιλαναγνωσίας «Το φωτόδεντρο και η 14^η ομορφιά», είχαμε την πρωτοβουλία και τη χαρά

α. να καλέσουμε στο σχολείο μας τον διακεκριμένο αστροφυσικό και Πρόεδρο των Πανεπιστημιακών Εκδόσεων Κρήτης κ. Στέφανο Τραχανά και να απολαύσουμε τη δημόσια ομιλία-συζήτηση μαζί του «Η επιστήμη απέναντι στα πράγματα» (Αίθουσα Εκδηλώσεων, 12. 12. 2015, 7. 30 μ. μ.).

β. να δημιουργήσουμε το «Αλφαβητάρι των άστρων», με αφετηρία το στίχο από το ποίημα «Τελευταίος σταθμός» του Γιώργου Σεφέρη και με αντικείμενο μελέτης τα σεφερικά ποιήματα. Στο πρωτότυπο αυτό αλφαβητάρι μας προηγείται η γενική ποσοτική κατηγορία αστερισμοί / άστρα / αστέρια και ακολουθούν οι 12

επιλεγμένοι αστρονομικοί όροι οι οποίοι λεξικογραφούνται ως προς τη μυθική και την αστρονομική σημασία τους. Στη σύνταξή του συμμετείχε εξαμελής ομάδα μαθητών από τη Β Γυμνασίου και μία μαθήτρια από τη Β Λυκείου.

γ. να συμμετάσχουμε στη διημερίδα «Οι θετικές επιστήμες ως πολιτισμικό αγαθό» (2^ο Π.Π. Λύκειο Αθηνών – Όμιλος «Μαθηματικά και Λογοτεχνία», 28-29. 3. 2015), με την ανακοίνωση ***Το αλφαριθμητάρι των άστρων. Μικρό ουρανογραφικό υπόμνημα στην ποίηση του Γιώργου Σεφέρη***

δ. να δημιουργήσουμε το παρόν ανθολόγιο «Τ' αστέρια κρατούν έναν κόσμο δικό τους», το οποίο τιτλοφορήσαμε επίσης από στίχο του Σεφέρη («Παντούμ»).

Προτείνουμε να διαβάσετε αυτό το Ανθολόγιο και να απολαύσετε τα ουρανογραφικά ποιήματα. Θα αντλήσετε από εκεί όχι μόνο γνώση αλλά και διάθεση να βλέπετε και να παρατηρείτε περισσότερο τον ουρανό. Χάρη σε αυτήν τη διάθεση, ας μην ξεχνάμε, πήγε μπροστά η ζωή και γράφτηκε, με ρεαλισμό αλλά και με φαντασία, μεγάλο μέρος από τη μακρόχρονη ιστορία του ανθρώπου.

Δώρα Μέντη

ΠΑΛΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΠΟΙΗΤΙΚΑ ΒΛΕΜΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΓΑΛΑΞΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟΥΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τζων Κητς, «Λαμπρό μου αστέρι» (1820), στο Μερόπη Οικονόμου, *Ο Τζων Κητς και η Ελλάδα* (1969)

Διονύσιος Σολωμός, *Ο Κρητικός* (1833-1834)

Γεώργιος Τερτσέτης, «Εις τον αποσπερίτη», *Απλή γλώσσα* (1847)

Άγγελος Σικελιανός, «Το διάβα του ελαιώνα», *Ραψωδίες του Ιονίου* (1909)

Τάκης Παπατσώνης, «Beata Beatrix», «Ιβίσκος», *Εκλογή Α΄* (1934)

Τάκης Παπατσώνης, «Οι έλξεις», «Ο τριπρόσωπος μάγος», «Εν τω αδύτω», *Ursa minor* (1944)

Γιώργος Σεφέρης, «Παντούμ», *Τετράδιο Γυμνασμάτων* (1928-1937)

Γιώργος Σεφέρης, «Θερινό Ηλιοστάσι, Α», *Τρία κρυφά ποιήματα* (1966)

Νίκος Καββαδίας, «Ο Σταυρός του Νότου», «Μαρέα», *Πούσι* (1947)

Γιάννης Ρίτσος, *Πρωινό άστρο*, I. Μικρή εγκυκλοπαίδεια υποκοριστικών (1955)

Γιάννης Ρίτσος, «Στον Ορφέα», *Πέτρες, Επαναλήψεις, Κιγκλίδωμα* (1982)

Ζωή Καρέλλη, «Τρία συμβολικά, συμβουλευτικά ποιήματα, III», *Το σταυροδρόμι* (1973)

Οδυσσέας Ελύτης, *Άξιον εστί*, ΙΕ΄ (1959)

Ανδρέας Εμπειρικός, «Αφροδίτη», *Γραπτά ή προσωπική μυθολογία* (1988)

Κλείτος Κύρου, «Παλμοί του ουρανού», *Αναζήτηση* (1949)

Τάσος Λειβαδίτης, *Αυτό το αστέρι είναι για όλους μας* (1952)

Τίτος Πατρίκιος, «Κατάφατσα στον ουρανό, Ι», *Χωματόδρομος* (1952-1954)
Βικτωρία Θεοδώρου, «Ουρανός», «Μάτια είμαι», «Με σημάδεψες άστρο», «Όπως ο Αρκτούρος», «Έσπερος», «Ακτήμων», «Τ' οριζόντιο πρόσωπο», «Κασσιόπη», «Στα άνθη δεν θα ξαναγυρίσω», «Έσπερος Β», «Κέντρο δεν υπάρχει», «Η ίδια κατάληξη», «Πώς παγιδεύτηκα» *Ουρανία* (1978)
Μίλτος Σαχτούρης, «Το άστρο», *Παραλογαίς* (1948)
Γιάννης Δάλλας, «Τα αστέρια», *Αποθέτης* (1993)

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Παραδοσιακό τραγούδι, «Απ' όλα τ' άστρα τ' ουρανού»
Μικρασιατικό, «Άστρο της αυγής»
Ινδιάνικο, «' Άστρο του πρωινού»
Οδυσσέας Ελύτης, «Η Μάγια»
Διονύσης Τσακνής, «Αστεράκι»
Μάνος Χατζιδάκις, «Ερωτικό»
Νίκος Γκάτσος, «Στο Σείριο υπάρχουνε παιδιά»
Διονύσης Σαββόπουλος, «Πάω να δω τ' αστέρια»

Βλαδίμηρος Μαγιακόβσκι, «Ακούστε!» (1913), μτφρ. Μαρία Τσαντσάνογλου

Τζων Κητς, «Λαμπρό μου αστέρι»

Λαμπρό μου αστέρι, σταθερός να ήμουν σαν και σένα,

Όχι- μόνο σπιθόφωτος, τρεμάμενος τη νύχτα

Ψηλά, με μάτια ορθάνοιχτα, αιώνια κοιτάζω,

Σαν τον υπόνομο, άγρυπνο της Φύσης ερημίτη,

Ωκνά, αργοσάλευτα νερά στο ιερό τους έργο

Γύρω στη γη τ' ανθρώπινα ακρογιάλια εξαγνίζουν.

Ή να θωρώ το μαλακό φρεσκοπεσμένο χιόνι,

Που στρώνει λευκοπούπουλα σε βάλτους κι ακροβούνια.

Όχι, ποθώ αμετάβολος και σταθερός να γέρνω

Στο στήθος της Αγάπης μου το αμέστωτο να νιώθω

Σε μian απαλήν ανασεμιά ν' ανεβοκατεβαίνει

Και σ' ανατάραγμα γλυκό πάντοτε να ξυπνάω

Κι αιώνια την ανάσα της ν' ακούω στο ξυπνητό μου.

Έτσι η ζωή μου να κυλά ή κάλλιο ας σιγοσβήσω.

Διονύσιος Σολωμός, *Ο Κρητικός*, V

Αλλά το πλέξιμ' άργουνε, και μου τ' αποκοιμούσε,
ηχός, γλυκύτατος ηχός, οπού με προβοδούσε.
Δεν είναι κορασιάς φωνή στα δάση που φουντώνουν,
και βγαίνει τ' άστρο του βραδιού και τα νερά θολώνουν,
και τον κρυφό της έρωτα της βρύσης τραγουδάει,
του δέντρου και του λουλουδιού που ανοίγει και λυγάει.
Δεν είν' αηδόνι κρητικό που σέρνει τη λαλιά του
σε ψηλούς βράχους κι άγριους σπ' έχει τη φωλιά του,
κι αντιβουίζει ολονυχτίς από πολλή γλυκάδα
η θάλασσα πολύ μακριά, πολύ μακριά η πεδιάδα,
ώστε που πρόβαλε η Αυγή και έλιωσαν τ' αστέρια,
κι ακούει κι αυτή και πέφτουν της τα ρόδα από τα χέρια.
Δεν είν' φιαμπόλι το γλυκό οπού τ' αγρίκαα μόνος
στον Ψηλορείτη όπου συχνά μ' ετράβουνεν ο πόνος,
κι έβλεπα τ' άστρο τ' ουρανού μεσουρανίς να λάμπει

και του γελούσαν τα βουνά, τα πέλαγα κι οι κάμποι·
κι ετάραζε τα σπλάχνα μου ελευθεριάς ελπίδα
κι εφώναζα: «ω θεϊκιά κι όλη αίματα Πατρίδα»
κι άπλωνα κλαίοντας κατ' αυτή τα χέρια με καμάρι·
καλή 'ν' η μαύρη πέτρα της και το ξερό χορτάρι.
Λαλούμενο, πουλί, φωνή, δεν είναι να ταιριάζει,
ίσως δε σώζεται στη γη ήχος που να του μοιάζει·
δεν είναι λόγια· ήχος λεπτός . . . . .
δεν ήθελε τον ξαναπεί ο αντίλαλος κοντά του.
Αν είν' δεν ήξερα κοντά, αν έρχονται από πέρα·
σαν του Μαΐου τες ευωδιές γιομίζαν τον αέρα,
γλυκύτατοι, ανεκδιήγητοι . . . . .
μόλις είν' έτσι δυνατός ο Έρωτας και ο Χάρος.
Μ' άδραχνεν όλη την ψυχή, και να 'μπει δεν ημπορεί
ο ουρανός κι η θάλασσα, κι η ακρογιαλιά, κι η κόρη·
με άδραχνε, και μ' έκανε συχνά ν' αναζητήσω
τη σάρκα μου να χωριστώ για να τον ακλουθήσω.
Έπαψε τέλος κι άδειασεν η φύσις κι η ψυχή μου,
που εστέναξε κι εγιόμισεν οχ την καλή μου·
και τέλος φθάνω στο γιαλό την αρραβωνιασμένη,
την απιθώνω με χαρά, κι ήτανε πεθαμένη.

Γεώργιος Τερτσέτης «Εις τον αποσπερίτη»

Ω αποσπερίτη, της αγάπης άστρο,
χαίρε, θεέ, με το χρυσό σου κάλλος!
Χαίρε αιώνιο της νυχτός μήνυμα ωραίο!
Την αχτίνα σου, θεέ, να μου χαρίζεις·
σήμερα νιο φεγγοβολάει φεγγάρι
και βασιλεύει γλήγορα το φως του,

πάω σε κόρη ξανθή να ειπώ τραγούδι·
δεν ληστεύω στον δρόμο τους διαβάτες·
αλλ' αγαπώ· θεέ μου, αποσπερίτη,
κ' εσύ αγάπα εκείνους που αγαπούνε
και να έχω την χάριν σου βοήθεια!

Άγγελος Σικελιανός, «Το διάβα του ελαιώνα»

Στον Ιόνιο διάπλατο γιαλό διαβήκαμε, περνώντας
τον ελαιώνα, αγαπητό της Αθηνάς και πλήθια
σε ίσκιους βαθύ, σαν πέλαγο, και αχό με τους ανέμους.
Και ταξιδέψαμε το νου και το κορμί στους ίσκιους,
ανάμεσ' από λούλουδα κι από ευωδιές, καθένας
στην αρμονία σα σε ραβδί αγριλίδας ζυγιασμένος.
Κ' οι σαύρες, φωτοπράσινες, που δίπλα από τη ρίζαν
εκοίταγαν ασάλευτες στον ήλιο, και τα φίδια,
σα γητεμένα όλα βαθιά της αρμονίας μας ήταν,
και το ραβδί μου ως πιστικού, το φίδι να πατήσει
δε σηκωνόνταν, στο μακρύ του κάμπου μονοπάτι,
μα ως σε κλαδί λογίζομουν να τυλιχτεί πως θα 'ρτει...

Κ' η Γλαύκη πρώτη τη σιωπήν έκοψε, πρώτη, ως όταν
κόβεις ψωμί κριθάρινο, στη μέση, απά στο γόνα,
και η ευωδιά του ξεχειλάει αγγίζοντας τη φρένα.
Τέτοια και η Γλαύκη εμίλησε, που 'χε γλυκά ευωδιάσει
με λιοφύλλο το στόμα της κ' ελούστη με τα φύλλα
και τον ανθό της λυγαριάς στα χέρια και στα χείλα.
Και φούσκωνέ μας η σιωπή τα στήθη, ωςάν την πείνα.
Μα ήταν κι ολόδροση η φωνή, να συγκερνάει τη δίψα,
σαν το ψωμί που πότισες σε κρύας πηγής τη φλέβα.
Και τα μαλλιά τη σκέπαζαν, αν τα 'ριχνε, ως τα πόδια,
μα πάντα διαφαινόντανε το μέτωπο, ως φεγγάρι
που φέγγει θείον ολημερίς, κι ας ανεβαίνει ο ήλιος.

Και μες στο νου μου φάνταζε σαν τη στερνή την ψίχα
του δέντρου, ωσάν τ' ολόχυμο μιανής φτελιάς μελούδι.

Κ' είπεν η Γλαύκη: "Ολονυχτίς τα μάτια σου στον ύπνο
σαν άστρα σου ανοιγόκλειναν· και λαγαρά είναι τόσο
που, να τα ιδώ, στο μέτωπο την απαλάμη βάνω;"

Κ' εγώ, που νόμιζα η φωνή σαν κλειστός κρίνος που ήταν,
απάντησα, και να, η φωνή μέσα μου ανοίχτη ως κρίνος:

"Τ' άστρι πληθαίνει μέσα μου, σαν το σπειρί στο ρόδι,
ως αναπεύω το κορμί στους άμμους του Ιονίου.
Η νύχτα ανοίγει απ' το βαθύ τον πόθο σαν το ρόδι,
και μυρμηγκιάζει μέσα μου κι ολάκερο μ' αγγίζει,
πώς, σα λουστώ απονύχτερα, μιαν αστραψιά αναβράει
τριγύρα από φωσφόρισμα - σα μέσα από το γνέφι
που κουφοκαίει η αστραπή - και που σπιθίζει ακόμα
στα χέρια μου, στους ώμους μου, πάλε ως συρτώ στους όχτους...
Κι ανοίγουν απονύχτερα των άστρων τα μπουμπούκια,
κι όλη ευωδά η μαγιάτικη νυχτιά απ' τα τόσα ρόδα,
η Αλετροπόδα σα φανεί κι ως βασιλέψει η Πούλια.
Κι ο ύπνος μου είν' ανάλαφρος, και φτάνει μου να σειώνται
τα βλέφαρα σ' ανασασμό βαθύ μαζί με τ' άστρα,
και μόνο φτάνει μου να πιω σε μιας σιωπής τη φλέβα,
κι ας είναι ως νυχτολούλουδα τα μάτια μου ανοιγμένα..."

Κ' η άλλη, πρασινοΐσκιωτα που είχε τα μάτια, εσίγα·
κι από το λόγον άγγιχτη φαινόντανε, και πλήθια
ν' ακούει ας αναγάλλιαζε, καθώς τα πελαγίσια
πουλιά που, ως λούζονται, γλιστρά το κύμα απάνωθέ τους.
Μεγαλομάτα - κ' έδειχνε πως σε βαθιές πεδιάδες
είχε αναπέψει τη ματιά και σ' απλωτά ποτάμια,
για τούτο κι αργοσάλευτη σαν του βοδιού γυρνούσε,
πότε το πέλαο δάμαζε, πότε τον κάμπον όλο...

Αλλ' όπως εκατέβαινε σε τόση αγάπη ο ήλιος,
στο κύμα ως ελουστήκαμε και βγήκαμε στην άκρη,
σα γλαύκες κοιτάζαμε τη σιωπηλήν εσπέρα...

Κ' εγώ, βαθιά μου πόνιωθα πως δεν πεθαίνει η μέρα,
στης σιωπηλής ακούμπησα τον κόρφο, και στην άλλη
τα πόδια ακούμπησα. Βαθιά ελογίζομουν, σα να 'χα
στον ήλιο τα ποδάρια μου, στον ίσκιο το κεφάλι...

Τάκης Παπατσώνης «Beata Beatrix»

14

Είδα τη Βεατρίκη μου στο δρόμο, κι ευθύς ο δρόμος έγινε δρόμος ονείρου.

Αντιπαρήλθα πλάι της σα διαβάτης, και όλη η ψυχή μου άνθισε ως σε άνοιξη.

Χαθήκαμε κι οι δυο στην κίνηση της πόλης, αλλά πλουτίσαν οι ανάμνησές μας

με την εικόνα του άλλου ζωντανή, και συντροφιά τα δυό του μάτια φωτοβόλα.

Στο πλάι μου, Φύλακες Αγγέλοι, αιωρούμενα τα βλέμματα της αγάπης.

Άστρα εξαιρετικά στ' ολόμαυρο Στερέωμα του γύρω μου κενού, έρημου χώρου.

Μας εδάμασε και τους δυο το μυστήριο που καλύπτει την ψυχή του πλησίον.

Μας έφερε αντιμέτωπους, στο χάος του εγκόσμιου βίου, πρόσωπο προς πρόσωπο.

Η κοινότατη γένηκε με μιάς ζωή, για μας, θαύμα ονείρου.

Και τέφρα πολλή συγκάλυψε την πριν ανόητη φωτοχυσία.

Μα μεγαλοπρέπειαν ανάτειλε για μας ο φλογερός ο ήλιος των Μεσονυχτίων,

που συγκρατεί στην αγκαλιά του όλα τα πλήθη των Αστερισμών του Στερεώματος,

και ουδέποτε αναζήτησε τον όλεθρό τους στη γαλανή εξαφάνιση.

Μας εσυγκάλυψαν με μιάς τα πυκνά νυχτερινά σύννεφα.

Επερπατήσαμε νυχτερινά σε δασώδη βουνά, σε συννεφιές μουντές, σαν θεοί·

χανόνταν οι συνομιλίες μας σε αιώνιες εκτάσεις,

κινούσαμε το ενδιαφέρον όλης της πλάσης, αγαπημένοι καθώς διαβαίναμε.

Σκοπός κανένας ή επιθυμία δε μας οδηγούσε σ' αυτούς τους περιπάτους.

Ήταν η ξενιοσιά κι η αμεριμνησία των σκοτεινών κόσμων.

Η ευτυχία του μυστηρίου, που κρατώντας μας απ' το χέρι, μας οδηγούσε.

Δε μας ετάρασσε η συνάντηση των ρυακιών, των πουλιών τα πετάγματα, ούτε το φύσημα των ανέμων, ούτε ο θόλος της υγρασίας.

Όλα ήταν γοητεία, και δώρα ουράνια, και ανάπαυση πάρα πολλή.

Αλλά ήρθε ο Χρόνος να σημάνει, ο γήινος, με τους μεταλλικούς τους ήχους,

πού, αυτοί, περνούνε αλάθητα, σε σφαίρες, τα διαστήματα

και φθάνουν ως εμάς. Ήρθαν τα ρόδινα σύννεφα της Αυγής.
Ήρθεν ο ήλιος. Να βγαίνει από τη θάλασσα και να φωτίζει.
Ήρθεν η Μέρα. Και η σφραγίδα των πλανήσεών μας.
Και οι δρόμοι να πληθαίνουνε από κίνηση, περίσκεψη πολλή, ασχολίες
εγκόσμιες.
Μόνος προς την ανάμνηση ανυψώνω τώρα τα χέρια ικετευτικά,
να μου χαρίζει κάποτε με όλη τη δύναμη τις στιγμές των ονείρων
τώρα, που εφυγαδεύθηκαν, ίσως για πάντα, οι τέτοιες απέραντες νύχτες.

Τάκης Παπατσώνης «Ιβίσκος»

Ανταποκρίσεις όλες μιανής ημέρας πλήρους.
Ήτον η προτεραία της ούτε καν ύπαρξη,
Ήταν η υπόσχεση ή η πιθανότητα υπάρξεως.
Μια νύχτα ασέληνη αλλά διαυγής
άπλωσε τα έναστρα στερεώματα.
Τί Ηνίοχοι, τί Ταύροι, τί Δυνάμεις.
Φύσηξαν και τα πνεύματα της ζωής
και ανάτειλε ένδοξη μέρα της ζωής.
Κόκκινη και απλωτή, περήφανη, ορθωμένη,
άνθισε της υπάρξεως η πληρότητα.
Ζωή του Ιβίσκου, του κάλλους, της υπερηφάνειας,
σύντομη ζωή μιας μέρας, γέννημα μιας νύχτας,
σάλπισμα ευθύ και γρήγορο προς την αντικατάσταση,
σπουδή προς εξαφάνιση, μην πέσει κάτι
μόριο της εντάσεως ή του χρωματισμού,

και δειλινόν εντάφιον ευθύς, χωρίς πολλά πολλά.
Μένει η ανάμνηση της Ζωηρότητας παρούσα.
Μένει η ισχύς και η βεβαιότητα του Μίσχου.
Όλα φλογώδη, όλα του βραχύτατα,
όλα όχι γήινα, αλλά ηλιακά, όλα έξω των παθών.
Ζωή που έγινε Πάθος. Και Άνθος το Πάθος.

Τ. Κ. Παπατσώνης, «Οι έλξεις»

Έπεσε αναμμένη στάχτη στα μάτια
και είδαμε το φως
ασημόσκονη έφτασε από τις συστροφές
και τους νεφελοειδείς και μας στόλισε
σταλαγματιά μας έσταξε
γάλα του γαλαξία
και μας εύφρανε
έτρεξε σιωπηλό το νεράκι
από τα Υδάτια του Υδροχόου
και δε μπόρεσε να μας ξεδιψάσει
μας στάθηκε όμως σταλαγμός

της καρτερίας και της υποταγής

καθώς κάθε φορά που πλάθεται

και δυναμώνει η αγάπη

γιατί πλάθεται και τούτη

παράλληλα με τους κόσμους

και όλες τις ανορμήνευτες

γονιμότητες

παίρνει τους Δίδυμους φυλαχτό της

αψηφώντας τα διπλανά θηρία

και προχωρεί το γραμμένο δρόμο

οι πενταπλές κορφές χιονισμένες

καλοκαιριάτικα θα τη δεχθούμε

της άνοιξαν στην Πελοπόννησο

οι Δρυάδες όλα τα καταφύγια

κεντρίστη η βουλμία του Πάνα

γυάλισε το χρυσαφικό στο Δία

χλωμιάσαν τα μαργαριτάρια

του περιδέραιου των Υάδων

μπήκαν σε ταραχή

οι αστρολόγοι όλου του κόσμου

και η τόσο αγέρωχη Άρτεμη ακόμη

πρωτόνιωσε τα μαστίγια

του φθόνου ακούοντας πως εγκαθιδρύθηκε

στα μέρη της η Καλλιστώ

τόσο έκπαγλη και λουλουδένια

είσαι ο μεγάλος μαγνήτης του κόσμου

τα ζευγαρωτά σου φέγγη

μας καλούνε ανέκκλητα στη σαγήνη σου εργασμένη

με χρυσές κλωστές

σε τριγυρίζουν οι Χορευτές σου

ενώ εσύ χωρίς έπαρση

τροφοδοτείς όλους τους ήλιους

διαιώνιζεις τις φλόγες τους
δείχνεις σκοπό
στους απροσανατόλιστους δρόμους
διευθύνεις τους χορούς των συστημάτων
ισορροπείς τους πλανήτες
οδηγάς προς επάνω μας
όταν σε πιάνει η καλοσύνη
τις θωπείες των απλανών
και όταν κακιώνεις καρφώνεις
τα φοβερά σχήματα των αστερισμών
απειλές ακατάλυτες στο χάος
προεκτείνεις τα παγόβουνα
και τ' αντανακλάς στον ουρανό σου
δρέποντας τη βασιλικιά σιγή τους
ντύνεις με πλούσιο λευκό τρίχωμα
τα ζώα των πολικών εκτάσεων
ραγίζεις την καρδιά μας

και τη διαλέγεις κατοικία σου
δίχως να καταδέχεσαι
ποτέ σου να την επισκεφθείς
μ' ένα σου νόημα κάνεις ενεργούς
τους ανοιχτούς κρατήρες
στην απειλή του μαύρου βουνού μας
αμπέλια καταπράσινα απλώνεις
κοντά στη θάλασσα
στις θειαφωμένες πλαγιές της λάβας
πυκνούς στρατούς συγκεντρώνεις
τις λεμονιές στην πεδιάδα
και δε βαστάμε στο διπλό μεθύσι
καθώς μας το στέλνεις συγκερασμένο
με τις οξύτητες του θυμικού σου
σ' ένα πιετό που ως τώρα
εμείς το ξέραμε του θανάτου
θρύψαλα γίνηκε η αυτοτέλειά μας

και λαμποκοπούν σαν τα κροταλίζεις

με το σπαθί της φλόγας σου

ο μεγάλος μαγνήτης του κόσμου

το γυαλιστερό το ατσάλι

που έλκει και σκοτώνει

τότε που πλάθεται και δυναμώνει η αγάπη

τα καλοκαίρια πλάθεται

Αύγουστο δυναμώνει

με του Άη Δημήτρη την κερνάν

και του Χριστού φουντώνει

με τι σοφία συμπέφτει όλη η λαύρα της

και η τροπική καλλιέργεια των περβολιών

με την ώρα που αρχινάν

να μικραίνουν οι μέρες
μόλις κατασταλάζουν πίσω απ' το βουνό
δίπλα στις γνώριμές μας θάλασσες
των δειλινών όλες οι λαμπράδες
και οι μενεξέδες βρέχουν την ανατολή
μας πρωτοφανερώνεται η κρυμμένη
ως χτες ακόμη στις αγκαλιές της ημέρας
και μας διορίζει
-δικά της είναι τα ρόδα-
η πανάρχαια βασίλισσα των ερώτων
την κάταρξη της ηγεμονίας της
αυτή γαρ βροτοίσι
μείλιχα δώρα δίδωσιν
εφ' ιμερτώ δε προσώπω
αιεί μειδιάει
και εφ' ιμερτόν θέει άνθος
να ήθελες μονάχα και συ

νάστρεφες το κεφάλι σου για να τη δεις
θάπαιρνες επίγνωση επιτέλους
από τις ομορφιές σου που μας προσποιείσαι
να μην τις ξέρεις κοίτα το είδωλό σου
θεά ζωντανή και θεά της Σαλαμίνας
και θεά της Κύπρος και θεά δικιά μας
αττική πως πήγε άφοβα και συστράφηκε
στη χαίτη του άγριου Λέοντα
κι έδωκε απέναντι στο στάχυ
της Παρθένου το θερινό του μέστωμα
και ο Λέοντας προ του κάλλους της γονατιστός
την προσκυνά
για τούτο το φανέρωμα
της αχνιστής πορφύρας εξαντλήσαμε
ένα μακρύν αιώνα
τις αγωνίες όλων μας των ωρών
στο παρατηρητήριο τέτοιου καημού

και τώρα που πρωτόειδαμε τα θαύματα
σε ποιον δρομαίοι κι έξαλλοι
να τ' αναγγείλουμε παρά σ' εσένα
διαφεντεύτρα των άστρων
πηδαλιούχε του ήλιου που μας ζώνει
για ναν τ' ακούσεις απ' το πλούτος της ορμής μας

"βασιλεύει" σου λέμε "από σήμερα η αγάπη"
"βασιλεύει από σήμερα η αγάπη"
μαραθωνοδρόμοι σου το φωνάζουμε
που φτάξανε τρεχάτοι στο κατώφλι
της ζωής και συ μας δυσπιστείς
άπιστο πλάσμα δυσκολοσυγκίνητο
και ασυνήθιστο στις αποκαλύψεις
θα σου κλονίσουμε τη δυσπιστία σου
γιατί είναι ακέραια τα μηνύματά μας
χαραγμένα με φωτιά αψευδή

βεβαιώσου πια σα σου φέρνουμε το μόχθο

μιας ζωής που σπαταλήσαμε

προσμένοντάς σε δέξου τη γνώση

που φέρνει αυτό το "βασιλεύει".

Τ. Κ. Παπατσώνης, «Ο τριπρόσωπος μάγος»

Σοφή νύχτα – και φιλόανθρωπη, δίδαξέ μου όσα

οι μαίαντροι και οι ρόμβοι σου και τα παραλληλόγραμμα

διδάσκουν. Δίδαξε, τι σημαίνει εκείνη η απόκλιση

στο Τραπέζιον, που ορθώνεται κατέναντί μου. Και την καμπύλη

του Βορείου Στεφάνου με τον δίπλα του χαρταετό.

Πώς αναστρέφονται, νύχτα, οι αστέρες σου,

πώς πάνε, μαζί με τις ώρες και τις εποχές.

Τον ίλιγγο των στροβίλων σου, πόσο περίτεχνα

τον αποκρύβεις με την επίφαση της γαλήνης.

«Γαλήνια νύχτα» σε ονομάζουν, εσένα, του οίστρου

την παραφυλακή. Κι όντως, στον άνθρωπο, που ενόσω ζει,

τον τρέφει η απαλότητα των όσων φαινομένων

που του προσφέρονται να τα ορμηνέψει

όπως του βολεί, παρέχεις, νύχτα, μεταξύ των άλλων

σωτήριων το πλέον σωτήριο, την επίφαση της γαλήνης σου.

«Γαλήνια νύχτα» σε ονομάζουν, εσένα, του οίστρου,

με τ' άρρυθμα φαινόμενα, με τον εξαίρετο αστέρα,

λαδάκι, που τροφοδοτείς την άμετρη και γλυκερή

Χριστουγεννιάτικη κανδήλα, στείλε, και φέγγε μου,

να μάθω, πού θ' ανεύρω τη σπηλιά, μάγος ανήσυχος,

τριπρόσωπος, που κατ' οικονομίαν συγκεντρώνω,

ελλείψει άλλων, μόνος, τριπλή των κόσμων
την αγωνία, και τις τριπλές προσφορές των συμβόλων,
μόνος καθώς απόμεινα να σ' ερευνώ,
μόνος να δέχομαι την προσταγή σου,
σα σφαίρα, που της νεκρώθηκε η ευφορία,
τώρα, που ψύχονται ένα ένα τα επιστρώματα,
κι η απαθλίωση είναι επικείμενη.

Τ.Κ. Παπατσώνης, «Εν τω αδύτω»

Κύκνος, η Λύρα, Αετός, Τοξότης
Σκορπίος, στέφανος, Αρκτούρος και Βώτης
σηματίσαν, αρχή της νύχτας καθώς έπεφτε, στολίδι
και κύκλο μαγικόν, όπου περικλεισθήκαμε.

Περίκλειστοι λοιπόν, μέσα εκεί, στων σφαιρών
την περιοχή, συνομιλήσαμε σε τρόπον άλλο,
ξένον τελείως τρόπο. Αλλά συνήδε

ο τρόπος προς ό,τι μας κύκλωνε και μας εκόσμει.

Βρεθήκαμε ήλιοι με τους ήλιους· κόσμοι

με τους κόσμους· σιωπηλοί ελεύναμε αρματοδρόμοι

και Ηνίοχοι άρματος ζηλευτού.

Καθώς προστίθετο η ύπαρξή μας, τα σχήματα

πανάρχαιων πια αστερισμών ευθύς ηλλοιούνται.

Διαγράφοντο επάνω τους και νέες γωνίες.

Μυθολογούμενα Όντα, από τις νέες προσθήκες πλουτισμένα,

αρχίζουν πια να σκέπτονται και περί μετονομασίας τους.

Αλαλάξατε, πάντες οι ουρανοί. Ήρθαμε απόψε

εμείς οι ταπεινοί, οι ακολουθούντες

άγνωστή μας πορεία διορισμένη,

και μεταβάλαμε τον ρου του κόσμου.

Ας ειπωθούν γι' αυτή την ώρα πολλοί ψαλμοί.

Η ύπαρξή της ας γίνει κόκκος προσευχής

των γενεών, που ζουν σε στέρησή της,

καιρός αλαλαγμού εν σιωπή

και εν τω αδύτω του Ουρανού,

που είναι το γλυκοχάραμα με του έρωτα τα πέπλα,

πλόες μας νυχτοήμεροι, με αδρούς αστερισμούς δραγάτες,

που από γαλήνιοι, γίνονταν κλυδωνισμένοι απ' το χιονιά,

-ή του δαιμόνου αναβρασμός, εκείνος ο άτιμος πουνέντης!

Και, σαν το πρῶι ηρεμούσαμε, δελφίνια μας χοροπηδούσανε,

για να χαρούνε παίζοντας την ολόχρυση μέρα.

Πού ναναι οι τρεχαντήρες μας με τους βρακάδες καπετάνιους τους,

σαν περιπλέαμε τα νησιώτικα τ' αμπέλια, τα μοναστηράκια,

κι αχ οι καπνοί στις καμινάδες, το νόστιμον σύννεφο,

που, τις αυγές, μας πρόδινε του χωριού την ειρήνη.

Πού νάναι οι έρμες ακροθαλασσιές, κι οι ρεμβασμοί τους

και τα περβόλια τα νυχτερινά, αν ξεμπαρκέρναμε;

Βέγας σουρνάμενος, στα θάμνα του καλοκαιριού,

Η κάθε πυγολαμπίδα! Άγγελε, συ τις θυμάσαι

Τς αγριοφουντουλιές τις ολόδροσες, που για ώρες

το λαύρον ήλιο της Ελλάδας στραγγούσαν,

ενώ πολύχρωμες πεταλούδες Ζαγοροχωρίτισσες

σημειώναν άνετα στην αστασία της στιγμής

τα στίγματα της μακαριότητας, Θέμα δικό Σου.

Κόσμοι που φύγαν, κι έκαναν της άθλιας ζωής

τους νιόφερτους καημούς νωπό κλαράκι

βασιλικού, στο άγιο νερό δροσιμένο

ίσα ίσα για να ξεφλογίζει το μέτωπό μας.

Στους τέσσερές μου τοίχους έτσι κλεισμένος,

τι να σου πρωτοπώ, Άγγελέ μου, που να μην το ξέρεις;

Και σύνθεση πονετική μας αδερφώνει σ' ένα σύμπλεγμα

σιγής, τους δυό μας: το αγγελικό Του δάκρυ,

που Του αναβρεί, το χέρι μου τεντώνω, να το στεγνώσω,

και το δικό μου κλάμα, το ίδιο έρχεται. Εκείνος

να το σφογγίσει.

Τ.Κ. Παπατσώνης «Ιβίσκος»

Ανταποκρίσεις όλες μιανής ημέρας πλήρους.
Ήτον η προτεραία της ούτε καν ύπαρξη,
Ήταν η υπόσχεση ή η πιθανότητα υπάρξεως.
Μια νύχτα ασέληνη αλλά διαυγής
άπλωσε τα έναστρα στερεώματα.
Τί Ηνίοχοι, τί Ταύροι, τί Δυνάμεις.
Φύσηξαν και τα πνεύματα της ζωής
και ανάτειλε ένδοξη μέρα της ζωής.
Κόκκινη και απλωτή, περήφανη, ορθωμένη,
άνθισε της υπάρξεως η πληρότητα.
Ζωή του Ιβίσκου, του κάλλους, της υπερηφάνειας,
σύντομη ζωή μιας μέρας, γέννημα μιας νύχτας,
σάλπισμα ευθύ και γρήγορο προς την αντικατάσταση,
σπουδή προς εξαφάνιση, μην πέσει κάτι
μόριο της εντάσεως ή του χρωματισμού,
και δειλινόν εντάφιον ευθύς, χωρίς πολλά πολλά.
Μένει η ανάμνηση της Ζωηρότητας παρούσα.
Μένει η ισχύς και η βεβαιότητα του Μίσχου.
Όλα φλογώδη, όλα του βραχύτατα,
όλα όχι γήινα, αλλά ηλιακά, όλα έξω των παθών.
Ζωή που έγινε Πάθος. Και Άνθος το Πάθος.

Γιώργος Σεφέρης, «Παντούμ»

Τ' αστέρια κρατούν έναν κόσμο δικό τους
στο πέλαγο σέρνουν φωτιές τα καράβια
ψυχή μου λυτρώσου απ' τον κρίκο του σκότους
πικρή φλογισμένη που δέεσαι μ' ευλάβεια.

Στο πέλαγο σέρνουν φωτιές τα καράβια
η νύχτα στενεύει και στέκει σαν ξένη
πικρή φλογισμένη που δέεσαι μ' ευλάβεια
ψυχή μου γνωρίζεις ποιος νόμος σε δένει.

Η νύχτα στενεύει και στέκει σαν ξένη
στο μαύρο μετάξι τα φώτα έχουν σβήσει
ψυχή μου γνωρίζεις ποιος νόμος σε δένει
και τι θα σου μείνει και τι θα σ' αφήσει.

Στο μαύρο μετάξι τα φώτα έχουν σβήσει
ακούγονται μόνο του χρόνου τα σείστρα
και τι θα σου μείνει και τι θα σ' αφήσει
αν τύχει κι ανάψει βουβή πολεμίστρα.

Ακούγονται μόνο του χρόνου τα σείστρα
μετάλλινη στήλη στου πόνου την άκρη
αν τύχει κι αστράψει η βουβή πολεμίστρα
ούτε όνειρο θα 'βρεις να δώσει ένα δάκρυ.

Μετάλλινη στήλη στου πόνου την άκρη
ψηλώνει η στιγμή σα μετέωρο λεπίδι
ούτε όνειρο θα 'βρεις να δώσει ένα δάκρυ
στο πλήθος σου το άυλο που σφίγγει σα φίδι.

Ψηλώνει η στιγμή σα μετέωρο λεπίδι
σαν τι να προσμένει να πέσει η γαλήνη;
στο πλήθος σου το άυλο που σφίγγει σα φίδι
δεν είναι ο ουρανός μηδέ αγγέλου ευφροσύνη.

Σαν τι να προσμένει να πέσει η γαλήνη;
Σ' ανθρώπους κλειστούς που μετρούν τον καημό τους
δεν είναι ουρανός μηδέ αγγέλου ευφροσύνη
τ' αστέρια κρατούν έναν κόσμο δικό τους.

Γιώργος Σεφέρης, «Θερινό Ηλιοστάσι, Α΄»

Ο μεγαλύτερος ήλιος από τη μια μεριά
κι από την άλλη το νέο φεγγάρι
απόμακρα στη μνήμη σαν εκείνα τα στήθη.
Ανάμεσό τους χάσμα της αστερωμένης νύχτας
κατακλυσμός της ζωής.
Τ' άλογα στ' αλώνια
καλπάζουν και ιδρώνουν
πάνω σε σκόρπια κορμιά.
Όλα πηγαίνουν εκεί
και τούτη η γυναίκα
που την είδες όμορφη, μια στιγμή
λυγίζει και δεν αντέχει πια γονάτισε.
Όλα τ' αλέθουν οι μυλόπετρες
και γίνονται άστρα.

Παραμονή της μακρύτερης μέρας.

Νίκος Καββαδίας «Ο Σταυρός του Νότου»

Έβραζε το κύμα του γαρμπή
είμαστε σκυφτοί κι οι δυο στο χάρτη
γύρισες και μου 'πες πως το Μάρτη
σ' άλλους παραλλήλους θα 'χεις μπει

Κούλικο στο στήθος σου τατού
που όσο κι αν το καις δε λέει να σβήσει
είπαν πως την είχες αγαπήσει
σε μια κρίση μαύρου πυρετού

Βάρδια πλάι σε κάβο φαλακρό
κι ο Σταυρός του Νότου με τα στράλια
Κομπολόι κρατάς από κοράλλια
κι άκοπο μασάς καφέ πικρό

Το Άλφα του Κενταύρου μια νυχτιά
με το παλλινώριο πήρα κάτου
μου 'πες με φωνή ετοιμοθανάτου
να φοβάσαι τ' άστρα του Νοτιά

Άλλοτε απ' τον ίδιον ουρανό
έπαιρνες τρεις μήνες στην αράδα
με του καπετάνιου τη μιγάδα
μάθημα πορείας νυχτερινό

Σ' ένα μαγαζί του Nossi Be
πήρες το μαχαίρι δυο σελίνια
μέρα μεσημέρι απά στη λίνια
ξάστραψες σαν φάρου αναλαμπή

Κάτω στις ακτές της Αφρικής
πάνε χρόνια τώρα που κοιμάσαι
τα φανάρια πια δεν τα θυμάσαι
και το ωραίο γλυκό της Κυριακής.

Νίκος Καββαδίας «Μαρέα»

Ο Αλτεμπαράν ψάχνει να βρει μες στο νερό
το παλινώριο που τον γέλασε δυο κάρτες.
Στις προβολές να τρέχουν βλέπαμε τους χάρτες
του Chagall άλογα - τσίρκο του Seurat.

Πυξίδα γέρικη - ataxie locomotrice -
και στοιχειωμένη από τα χείλια σου σφυρίχτρα.
Στην κόντρα γέφυρα προσμένατε κι οι τρεις
να λύσει τ' άστρο του Αλμποράν η χαρτορίχτρα.

Της τραμουντάνας τ' άστρο, τ' άστρα του Νοτιά
παντρεύονται με πορφυρόχρωμους κομήτες.
Του Mazagan οι θερμαστές οι Σοδομίτες
παίξαν του Σέσωστρο την κόρη στα χαρτιά.

Η ξύλινη που όλοι αγαπήσαμε Γοργόνα,
καθώς βουτά παίρνει παράξενες ανάσες.
Προτού κολλήσουμε για πάντα στις Σαργάσες,
μας πρόδωσε μ' ένα πνιγμένο του Νορόνα.

Πουλιά στα ξάρτια - καραντί - στεργιανή ζάλη
χελιδονόψαρα - πνιγμένου δαχτυλίδι.
Του ναυτικού το δυσκολότερο ταξίδι
το κυβερνάν του Μαγελάνου οι παπαγάλοι.

Η καραβίσια σκύλα οσμίζεται ρεστιά
και το κορμί σου το νερό που θα καλάρει.
Τη νύχτα οι ναύτες κυνηγάνε το φεγγάρι
και την ημέρα ταξιδεύουνε στ' αστεία.

Γιάννης Ρίτσος, Από το ΠΡΩΙΝΟ ΑΣΤΡΟ

Κοριτσάκι μου, θέλω να σου φέρω
τα φαναράκια των κρίνων
να σου φέγγουν τον ύπνο σου.

Θέλω να σου φέρω
ένα περιβολάκι
ζωγραφισμένο με λουλουδόσκονη
πάνω στο φτερό μιας πεταλούδας
για να σεργιανάει το γαλανό όνειρό σου.

Θέλω να σου φέρω
ένα σταυρουλάκι αυγινό φως
δυο αχτίνες σταυρωτές απ' τους στίχους μου
να σου ξορκίζουν το κακό
να σου φωτάνε
μη μου σκοντάψεις, κοριτσάκι,
έτσι γυμνόποδο και τρυφερό
στ' αγκάθι κ' ενός ίσκιου.

Κοιμήσου.

Να μεγαλώσεις γρήγορα.

Έχεις να κάνεις πολύ δρόμο, κοριτσάκι,
κ' έχεις δυο πεδιλάκια μόνο από ουρανό.

Κοιμήσου.

Το πρόσωπο της μητερούλας φέγγει
πάνω απ' τους ρόδινους λοφίσκους του ύπνου σου
εαρινό φεγγάρι
ανάμεσα απ' τα στάχια της έγνοιας της
και τα τριαντάφυλλα των τραγουδιών μου.
Κοιμήσου, κοριτσάκι.
Είναι μακρύς ο δρόμος.
Πρέπει να μεγαλώσεις.
Είναι μακρύς μακρύς μακρύς ο δρόμος.

Γιάννης Ρίτσος, «Στον Ορφέα»

Το καλοκαίρι εφέτος κάτω απ' τον αστερισμό της Λύρας μένουμε
συλλογισμένοι.

Ποιο τ' όφελος που μάγεψες με το τραγούδι σου τον Άδη και την
Περσεφόνη

και σου επιστρέψανε την Ευρυδίκη; Ο ίδιος εσύ, στη δύναμή σου
δυσπιστώντας,

στράφηκες να βεβαιωθείς, κ' έχάθη πάλι το βασίλειο των ίσκιων
κάτω απ' τις λεύκες.

Τότε, απ' το ακατόρθωτο σκυμμένος, κήρυξες στη λύρα

τη μοναξιά σαν την ύστατη αλήθεια. Αυτό δε σου το συχωρέσαν

ούτε οι θεοί ούτε οι άνθρωποι. Μαινάδες σου κομμάτιασαν το σώμα

στις όχθες του Έβρου. Μόνο η λύρα σου κ' η κεφαλή σου φτάσανε στη
Λέσβο

παρασυρμένα απ' το ρεύμα. Ποια η δικαίωση, λοιπόν, του τραγουδιού
σου;

μήπως η στιγμιαία (εικονική κι αυτή) συνοχή του φωτός και του
σκότους;

Ή μήπως το πού οι Μούσες κρέμασαν τη Λύρα σου καταμεσίς στ'
αστέρια;

Κάτω από τούτο τον αστερισμό, το καλοκαίρι εφέτος, μένουμε
συλλογισμένοι.

Καρλόβασι-Σάμος 27.6.69

**Ζωή Καρέλλη, «Τρία συμβολικά, συμβουλευτικά ποιήματα,
III»**

Ιω, Ιω, μη φεύγεις, μην πτοείσαι,

φώναξε ο Βελλεροφόντης – ή
μήπως, θεοί, ήταν ο Περσέας;
Ας ήταν να την γλιτώσει τη δύσμοιρη
που την κυνηγούσε οίστρος μελανός!
Όμως αυτός αγάπησε τ' άστρα
στη νυκτερινή κόμη της Ανδρομέδας
κι η δύστυχη Ιω πήγε να ιστορήσει
το βλοσυρό καύμό της,
σ' άλλον βασανισμένο από τον Δία
-πατέρα ανθρώπων και θεών.-

Πώς να ρωτηθώ για τους τρόπους,
τους αμείλικτους κι αμίλητους
Νεφεληγερέτα, που μ' αυτούς πορεύεις
τα κοπάδια των ανθρώπων;
Τι φταίνει πάνω στη γη και τόσο δυστυχείς
υπάρχουν, οδήγησέ τους...
Ιω, Ιω, και συ, δέξου τον ορισμό της υποταγής,
νωρίς, να μη σε πάρει η ώρα
της πικρής παρόρμησης,
το νόημα της πιο πικρής εγκατάλειψης,
Ιω, Ιω, τυρανισμένη κι ανήσυχη.

Οδυσσέας Ελύτης, 'Άξιον εστί, ΙΕ'

Θεέ μου συ με θέλησες και να, στο ανταποδίδω

Τη συγγνώμη δεν έδωσα

την ικεσία δεν έστερξα

την ερημιά την άντεξα σαν το χαλίκι.

Τι, τι, τι άλλο μου μέλλεται;

Τα κοπάδια των άστρων οδηγώ στην αγκάλη σου

κι η Αυγή, πριν προλάβω

στα δίχτυα της τα 'χει μακριά παρασύρει

που συ τη θέλησες!

Λόφους με κάστρα και πελάγη με καρποφόρα

στεριώνω στον άνεμο

κι η καμπάνα τα πίνει, αργά, του δειλινού

που συ τη θέλησες!

Υψώνω χόρτα σαν να φωνάζω μ' όλα τα φρένα μου

και να τα πάλι που καταπέφτουν

από το κάμα του Ιουλίου

που συ το θέλησες!

Τι λοιπόν, τι άλλο, τι νέο μου μέλλεται;

Ιδού που εσύ μιλείς κι εγώ αληθεύω.

Σφεντονάω την πέτρα και βρίσκει επάνω μου.

Ορυχεία βαθαίνω και τους ουρανούς εργάζομαι.

Τα πουλιά κυνηγώ και στο βάρος τους χάνομαι.

Θεέ μου συ με θέλησες και να, στο ανταποδίδω.

Τα στοιχεία που είσαι

ημέρες και νύχτες

ήλιοι κι αστέρες, θύελλες και γαλήνη

ανατρέπω στην τάξη κι εναντίον τα βάζω

του δικού μου θανάτου

που συ τον θέλησες!

Ανδρέας Εμπειρικός, «Αφροδίτη»

Εκείνο το βράδυ, κοιτάζε τα άστρα και τους αστερισμούς. Όμως, στο νου μου, ήτο ημέρα. Μέσα στο φως της, με κοίταζες Εσύ, αγαπητή, ροδόχρους και απαλά ντυμένη, και κάποτε-κάποτε ονειρευόμουν αυξάνοντας μέσα μου την ζωηρή φωτοχυσία.

Και όμως, έξω ήτανε νύκτα. Αλλά τι νύκτα; Νύχτα γιομάτη θάματα, νύχτα σπαρμένη μάγια.

Εγώ κοιτάζα τα άστρα και τους αστερισμούς, μα έβλεπα Εσένα ταυτοχρόνως. Ιδού ο Τοξότης, έλεγα, ιδού ο Αιγόκερως, ο Σείριος, ο Ωρίων. Αλλά, συγχρόνως, έβλεπα Εσένα.

Αγαπητή, ροδόχρους και απαλά ντυμένη, στεκόσουν μέσα μου, σε άπλετη φωτοχυσία, και πότε έγερνες δεξιά, και πότε αριστερά την κεφαλή σου, με τον Ωρίωνα, η με τον Σείριο στα μαλλιά σου, με τον Τοξότη στην καρδιά σου.

Εγώ κοιτάζα τα άστρα και τους αστερισμούς. Ιδού ο Τοξότης, έλεγα, ο Αιγόκερως, ο Σείριος, ο Ωρίων, μα έβλεπα Εσένα ταυτοχρόνως.

Αγαπητή, ροδόχρους, και απαλά ντυμένη, καθόσουν σε μια καρέκλα μέσα στην καρδιά μου, σε μια απεριγράπτη φωτοχυσία, με την σκιά σου, πότε δεξιά και πότε αριστερά, και έμενες ασάλευτη, απλή, γλυκειά, ωραιότατη και καθισμένη στην καρέκλα σου με τέτοιο τρόπο, που μου ερχόταν να σε βάλω να καθίσεις στα γόνατά μου, με το ένα μου χέρι στα στήθη σου, και το άλλο κάτω από το φόρεμά σου, ανάμεσα στα σκέλη σου.

Και έλεγα και ξανάλεγα: Ιδού ο Τοξότης, ιδού ο Αιγόκερως, ο Σείριος, ο Ωρίων, και έβλεπα πάντοτε, και τους αστερισμούς και Εσένα.

Τούτη όμως την φορά, ήσουν ξαπλωμένη –απόλυτα ξαπλωμένη- και τα μαλλιά σου τα ανέμιζε ο αέρας. Το χέρι μου σε έψαυε. Τα μάτια σου μου μιλούσαν. Και εγώ έλεγα και ξανάλεγα με πάθος: Ιδού ο Τοξότης, ιδού ο Αιγόκερως, ο Σείριος, ο Ωρίων, μα τώρα πλέον, έβλεπα μονάχα Εσένα.

Τότε συνέβη ένα μεγάλο θαύμα. Έσβησαν όλα τα άστρα μονομιás και έμεινες μόνον Εσύ στον ουρανό μαζί μου, μέσα σε μιαν ανέσπερη ημέρα, στο πλευρό μου. Εγώ σε κοιτάζα αγαλλιών, και έλεγα και ξανάλεγα το όνομά σου.

Και Συ;

Εσύ, γλυκειά και Μεγαλόχαρη, μέσα στο χέρι σου, κρατούσες την καρδιά μου.

Κλείτος Κύρου, «Παλμοί του ουρανού»

«Γυμνάσαμε τα μάτια μας στ' αστέρια

Όταν η μέρα πετούσε το τελευταίο της ρούχο

Σου έλεγα:

“Τούτο τον καιρό με δυναστεύουν τα αστέρια

Όπως και τότε”

Και σου 'δειχνα τον αμφίβολο Αλκόρ πλάι στον Μιζάρ

Πιο πέρα

Ο Αλντεμπαράν σημάδευε το βλέμμα μας

Με φωτεινές δεσμίδες

(Σου εξήγησα πως στα ελληνικά

Λέγεται Λαμπαδίας)

... Κάποτε

Δυο κοριτσίστικα πόδια

Χάραζαν κύκλους γύρω μας

Σαν τον διαβήτη

Και τα ξέφτια της νύχτας

Δρασκελούσαν στους οριζόντιούς μας έρωτες

Κι οι παλμοί του ουρανού

Την ψυχή μας ταρακουνούσαν

Σου 'λεγα για τ' αστέρια

Πώς λαξεύουν τα ωχρά μας ομοιώματα

Σ' ένα κομμάτι γυαλί

Κι εσύ αναλογιζόσουν

Έναν αράπη

Να ταξιδεύει με τρένο στο Κεντάκυ

Και να γνέφει στο διάβα του

Ένα μικρό αγίνωτο αγόρι.»

Τάσος Λειβαδίτης, «Αυτό το αστέρι είναι για όλους μας»

«... Έλα λοιπόν, σκούπισε τα μάτια σου, μην κλαις. Θεέ μου τι

όμορφα μάτια!

Θυμάσαι, αλήθεια, ένα βράδυ που καθόμαστε στο παράθυρο

μακριά ένα γραμμόφωνο, κι ακούγαμε δίχως να μιλάμε.

Είπες: Ας μην έχουμε γραμμόφωνο, κι ας μη βάλανε αυτή

την πλάκα του για μας.

Όμως αυτό το σιγαλό τραγούδι είναι δικό μας. Κι αυτό το

βράδυ είναι δικό μας.

Και κείνο το άστρο, εκεί, καταδικό μας. Έτσι είχες πει.

Μιλάς σαν ποιητής, αγάπη μου, έκανα ξαφνιασμένος.

Πέρασες τα όμορφα μπράτσα σου γύρω απ' το λαιμό μου

και με φίλησες. Όπως εσύ μονάχα ξέρεις να φιλάς.

Έλα, λοιπό, μην κλαις.

Έτσι μπράβο, έτσι μ' αρέσεις – να χαμογελάς.

Εμείς θα ζήσουμε, αγαπημένη μου, και θα νικήσουμε. Ό, τι

κι αν κάνουν

θα νικήσουμε.

Μια μέρα θα ξαναβρεθούμε.

Θ' αγοράσουμε τότε κ' εμείς ένα δικό μας γραμμόφωνο

και θα το βάζουμε να παίζει όλη την ώρα. Ναι, αγάπη μου,

θα κάτσουμε κιόλας στο παράθυρο, κοντά κοντά.

Θα ξαναβρεθούμε μια μέρα.

Και τότε

όλα τα βράδια κι όλα τα άστρα κι όλα τα τραγούδια

θα 'ναι δικά μας.

Τίτος Πατρίκιος, «Κατάφατσα στον ουρανό, Ι»

Από πέτρα σε πέτρα από ρίζα σε ρίζα από λάμπα
σε λάμπα, η νύχτα τρέμοντας, σα στάχυ από γυαλί,
φέρνει ξανά στην άλλη βλάστηση
που τώρα, κάτω απ' τα κορμιά μας, είναι το κάρβουνο,
ως τα πυκνά, τ' ανάποδα πηγάδια των άστρων
όπως ανεβοκατεβάζουν τους κουβάδες της μακρινής φωτιάς τους.
Μια λέξη, κι άλλη λέξη, μια χειρονομία, χίλια στόματα
σε κάθε στάση σε κάθε κίνηση, τα κοριτσίστικα γέλια
που μόνο είχες προβλέψει, βαθιά σιωπή βιολιού,
ένας κύκλος που κλείνει η αλυσίδα που συνεχίζεται
κι οι ανοιγμένες φλέβες του χρόνου δίχως αρχές δίχως τέλος.

Τέσσερα πρόσωπα ψηλαφούν τον ουρανό.

Βέγας – ο εφορμών αετός

Αλταΐρ – ο ανυψούμενος αετός

(πάνω απ' τις στενές κοιλάδες που πρωτοξεκινήσαμε).

Κι η Κασσιόπη, η πολύ όμορφη Κασσιόπη,

στο πείσμα της αυστηρής Αθηνάς, στο πείσμα της άμμου που τα
σκέπαζε.

Μόνη –θυμάσαι;- η Ανδρομέδα και φοβισμένη στην ακρογιαλιά
μην ξέροντας για τον Περσέα
κι όμως ελπίζοντας.

Των αστεριών οι δρόμοι, οι δρόμοι των ανθρώπων,
οι πεδιάδες του διαστήματος αυλακωμένες σε λοξές διασταυρώσεις
αυτά τ' ατέλειωτα εκατομμύρια έτη φωτός...

Ε, και λοιπόν;

Βικτωρία Θεοδώρου, «Ουρανός»

Χάνεται η έμπνευση, σκορπίζεται
αφανίζεται στον τρόμο του κενού,
η αγωνία του κενού μου χαρίζει
της αγρύπνιας τα δώρα.

54

Βγαίνω η βασανισμένη της αντηλιάς
των ανέμων, της σκόνης η τιμωρημένη
στης σεπτής νύχτας το μαστό καταφεύγω
γίνομαι κόρη ξανά
λούζομαι στον Ωκεανό, αλλάζω φόρεμα
και φορέματα αξιώνομαι σκυθικά,
άρμα κι ηνίοχος έξω απ' την πόρτα της αυλής μου
στην κοιμισμένη καρυδιά φωσφορίζει
για να με πάει στους δρόμους του Έσπερου
στον Αρκτούρου την αυλακιά...

Αν τ' αποκάλυψες για μένα αυτό το θαύμα
σ' ευχαριστώ κι εύνοια της μοίρας μου το 'χω
αρκεί να υπάρχει και να το βλέπω
με τα μάτια μου τα γυμνασμένα
στην αλήθεια της νύχτας.

Βικτωρία Θεοδώρου, «Μάτια είμαι»

55

Φλεβίζεις σύννεφο κι αδειάζεις
χλομιάζεις ουρανέ λιγόψυχε·
μαζεύει τα πρωτεία, κουρελιασμένα
ο άρχοντας κι αίφνης αστερισμοί γεννήθηκαν,
Έσπερος ξενιτεύεται, Σείριος ανατέλλει
δεν απολείπει η ομορφιά στα μάτια που ερευνούν.
Μάτια είμαι και το είναι μου τα μάτια μου υπηρετεί
για να περισκοπούν ό,τι υπάρχει
και ό,τι κάτω από τα φαινόμενα κρύβεται,
κανείς μην το καυχηθεί πως στο γυναικωνίτη με κράτησε.

Οι εραστές ιδανικοί στον ουρανό

κάθε νύχτα, εμένα περιμένουν
ανεπηρέαστοι από της φλούδας μου τα παθήματα,
δίχως απαίτηση άλλη, παρά να με δουν.

Βικτωρία Θεοδώρου, «Με σημάδεψες άστρο»

Με σημάδεψες άστρο
με τη *σαμά* του βοσκού
είμαι για το μαχαίρι· στο αβέβαιο τόξο
που ακουμπά από γέννα σε θάνατο τρέχω
για ν' αποφύγω του πεπρωμένου το πινάκι.
Τοξότη, το βέλος σου είμαι και το τέλος του βέλους σου

Να με στερεώσεις ζήτησα κι έλπισα
άστρο του χειμώνα τρυφερό, στοργικό,
πότνια νύχτα σε σένα ακούμπησα
αργή και μεγάθυμη μητέρα
που ρυθμίζεις το χρόνο κι επιτρέπεις
στα σώματα όλα, τον ύπνο τους ν' απαγγείλουν.

Πού να κρυφτώ, δάση και σύδεντρα
και θολά νεφελώματα – να με χάσει
ο τοξευτής και το βέλος του;
Πού να καταφύγω, σπήλαιο των κυνηγημένων;
Ομίχλη του γαλαξία μηδενιστική,
και πλανήτη του Άδη, πώς να σε λησμονήσω;

Βικτωρία Θεοδώρου, «Όπως ο Αρκτούρος»

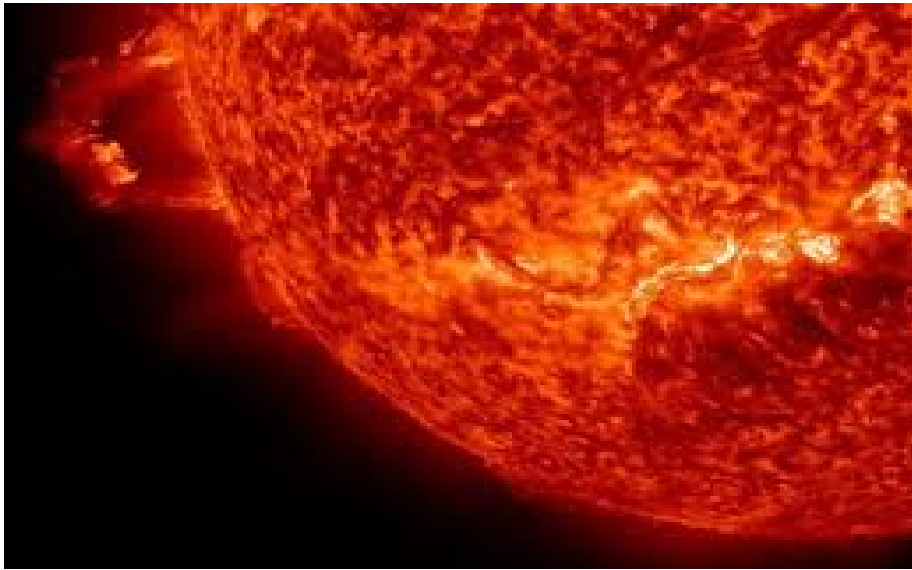
Έκθαμβο από τ' Ουρανού τα θεάματα
γύρισε πάλι πνεύμα αδικαίωτο
κάτω, στις κληματαριάς την ταπεινή Ξνάσα.
Δέξου το πως ο Έρωτας από κεραυνό πρέπει να πεθαίνει
όταν σαν κεραυνός κατεβαίνει
και να ευχαριστείς την αντάξια μοίρα
που του φυλάχτηκε: Να μην καταπέσει.
Γιατί η ουρανία τον έστειλε από τα επάνω δώματα
κι έκρινε εκείνη το τέλος του σαν θεά
παντοδύναμη αν και πλασμένη
από την ανθρώπινη φαντασία την αφελή.
Ασκήσου τώρα στη μοναξιά.
Κρατήσου και μ' άδεια τα χέρια όπως ο Αρκτούρος
που αιώνια το θέρος αναγγέλλει
και πυρός απ' το πάθος μάταια ακολουθεί
τη μεταμορφωμένη σ' αρκούδα νύμφη,
τη μηδέποτε στον Ωκεανό λουομένη.

Βικτωρία Θεοδώρου, «Έσπερος»

Βίαιο σύμπαν τον γέννησε
άστρο αναδείχτηκε στοργής ωστόσο
με στερεώνει το βλεφάρισμά του το αργυρό
απαραίτητη μου 'γινε η τροχιά του
της καρδιάς εισπνοή, του πνεύματός μου ισορροπία.
Θα βυθιστεί για να μ' αφήσει
της ανατολής του το επιφώνημα
θα με θρέφει ως την εξαύλωσή μου
όταν θα γίνω αύριο που θα κατεβαίνει
πάνω στα φύλλα και στα νερά.

Αυτός που ερευνά τις ρίζες
και τις αιτίες των ριζών με προτίμησε,
και μου τάχτηκε χωρίς να το απαιτήσω,
σημάδεψε τη στέγη μου καλεσμένος της σιωπής μου
και της αρχαίας υπομονής μου.

Βικτωρία Θεοδώρου, «Ακτήμων»

Θα περιμένω

όταν περάσουν οι βαριές σκιές των πλανητών

κι έρθει του λόγου του ο κύκλος

πάνω στον ουρανό μου που σκληρά δοκιμάστηκε

να τον καρτερεί και χλευάστηκε από ζωδίων καλπασμούς.

Ταύροι και γίγαντες αφιούχοι

κυνηγοί βάρβαροι, δράκοντες και άρκτοι.

Όταν θ' ανατείλει αργός και μέγας

τη βία θα δαμάσει

τη φλυαρία θ' αποστομώσει

αυτός θα με κατανοήσει

αυτή που είμαι, αυτή που θα γίνω θα μ' αναγνωρίσει.

Ο στέρεος, ο μη κατακτητής,

ο ακτήμων της Αγάπης.

Βικτωρία Θεοδώρου, «Τ' οριζόντιο πρόσωπο»

Πέρ' απ' τον ωκεανό ετοιμάζεται να φέρει
τη νέα ανατολή τ' άστρο της μέρας
των αστερισμών τα σμήνη να εξαφανίσει
και του πλανήτη την οιμωγή.

Μόνος ο Σείριος αντιπαλεύει την έπαρση
μόνος για ένα στερέωμα, ολομόναχος μάχεται
κι ο πυρετός του ανεβάζει την έξαψη
της αρχαίας σφαίρας.

Γιατί είναι ο μόνος που τολμάει
να κρατήσει το λόγο του μπροστά στην πλημμύρα
των λόγων και των αχτίνων.

Κι η τόλμη του ανταμείβεται:

Φέρνει το θέρος που τους καρπούς ωριμάζει
και τους ίσκιους σβήνει.

Του ύπνου διάλειμμα, - νυχτερινή περιπλάνηση
στον κοιμισμένο κήπο,
εσύ μου δίνεις τ' οριζόντιο πρόσωπο
να πίνω από των κόσμων την πηγή
και την καταγωγή μου να θυμάμαι.
Λουσμένη να με βρίσκει το πρωί
Στον ουράνιο Ίναχο.

Βικτωρία Θεοδώρου, «Κασσιόπη»

Κασσιόπη φθονερή, αμετακίνητη
στον πόλου τις ρίζες
γαλέρα εχθρική, στον Ωκεανό
μπορώ να σ' αντιμετωπίσω
ή καλύτερα να σ' αποφύγω ως είμαι ανάλαφρη
κι ελίσσομαι σαν αττικό πλοίο –
Ανίσχυρα τα πυρά σου,
για ένα θαλασσοπούλι με πέταγμα παλμικό.
Ωστόσο, το μένος σου ακουμπά το φτερό μου
κι αφορμή θλίψης μου γίνεται κι αναδίπλωσης,
τ' αγκάθι σου έδωσε σώμα στην πυρκαγιά
που με βρήκε και με ξετόπωσε
μέσα στο πυκνό δάσος που είχα καταφύγει-

Σύντομη η εύνοια της μοίρας.

Το μισεμό της αισθάνομαι από το δώμα μου, το τρόχισμα του φτερού της,

όσο κι αν οι φθόνοι με στερεώνουν.

Κακή γίνομαι για να επιζήσω,

γι' αυτό καταφεύγω

πέρα στη συκιά με το παμπάλαιο τηλεσκόπιο.

Βικτωρία Θεοδώρου, «Στα άνθη δε θα ξαναγυρίσω»

Ριγά, η βασίλισσα

η αλαζονική Κασσιόπη

στον ουρανό το χειμώνα

κι αιώνια δοσμένη στο πάθος της στροβιλίζεται.

Δε διστάζω να εγκαταλείπω τη γη και να πλέω

στα μελανά χάη εκλιπαρώντας τη μουσική.

Δε γοητεύομαι πια και δε γοητεύω

για μένα ζω κι από μένα

την εποχή της στειρότητας,

με ό,τι έσπειρα στα εύφορα χρόνια

μου δίνεται τώρα και μ' αυτό θ' αρτυθώ.

Μοίρα μου ν' απογοητεύω

με τη θαμπή μου ύλη που ωστόσο

τα μακρινά σημαίνει.

Μα τον Στάχυ π' αγρυπνά μαζί μου
και τον Κύκνο που αέναα τοξεύει
το πέταγμά του στη σιωπή,
στα άνθη δε θα ξαναγυρίσω
τώρα που γνώρισα την ορεία κρύσταλλο.

Βικτωρία Θεοδώρου, «Έσπερος Β»

Ο ίδιος είναι που ανατέλλει
που ανοίγει τα παραπετάσματα των ουρανών
και σαλπίζει των ερώτων την έναρξη,
μα η καρδιά μένει βουβή
αδιάφορο, μανταλωμένο το παραθύρι της.
Δεν άλλαξε μα όταν τον αγαπούσα
με πέντε αλώνια φως τον έζωνα
τώρα δε μου δίνει ρυθμούς και χρώματα

δε μου πετά μετάξι για να κεντώ
ο ίδιος είναι και τώρα, μα τότες
ήμουνα μούστος πάνω στο βρασμό μου
να σπάω τον ασκό του στήθους μου.

Πέτρα που απορροφάς τους ήλιους
για να τους ξαναδώσεις στο σκοτάδι
ό,τι τα μάτια μου κοιτάξαν κι άρπαξαν
θα με ζεσταίνει όταν θα πέσει η φορεσιά μου
ή θα 'μαι για να γίνω ένας ακόμη τάφος;

Βικτωρία Θεοδώρου, «Κέντρο δεν υπάρχει»

Ολοένα γνωρίζω και μαντεύω
το πλήθος τ' αναρίθμητο των κόσμων
το κέντρο δεν είμαι, γιατί κέντρο δεν υπάρχει
αδίκως πασχίζεις κι ελπίζεις
να πιστέψω στη μοναδικότητά μου
γιατί είμαι ένα τυχαίο σμίξιμο, ένα φύλλο.
Μιλώ και ταυτίζομαι με του δέντρου τον πετεινό
στο νερό αρκούμαι του σώματός μου
και στο αλάτι μου για ν' αρτυθώ.

Αλλά και βορά δε θα γίνω.
Στου ωκεανού τα δάση θα καταφύγω
στις άπειρες κυψέλες των άστρων
των ανωνύμων θα κρυφτώ.

Βικτωρία Θεοδώρου, «Η ίδια κατάληξη»

65

Της αυγής τις μπόλιες έχουν στον αργαλειό τους
οι μακρινές Πλειάδες, που ακόμα
μου δίνουν την ευλογία να τις διακρίνω
με γυμνό μάτι κι αδίκως
ο Άρης κόκκινος προσπαθεί να πυρώσει τους κόσμους
η φιλότης πια επικράτησε κι η ηρεμία
που τη ζητούν τα γένη για να δημιουργήσουν.

Όπου κι αν περπατήσω ωστόσο η ίδια κατάληξη
απ' όπου κι αν ξεκινήσω,
το απαίσιο που με κεντρίζει να χορέψω
το μάταιο που μαραίνει τα βήματά μου.

Βικτωρία Θεοδώρου, «Πώς παγιδεύτηκα»

Πώς παγιδεύτηκα σ' αυτό το σκοτεινό νεφέλωμα

σ' αυτά τα δίχτυα που κλωσούν

καινούρια άστρα κι αναλώνονται

στης άναρχης δημιουργίας τις φλόγες;

Εδώ θ' αφανιστώ και θ' αφομοιωθώ

χωρίς τουλάχιστο το λαμπρό θάνατο

που 'χουν τα ουράνια σώματα.

Ο πόνος μ' έφερε, ο πόνος θα μου δώσει τέλος;

Αόρατες δυνάμεις μ' οδηγούνε όπου δεν θέλω

και με πάνε αντίθετα, πάντα αντίθετα,

η αγάπη μού δίνεται άκαιρη όταν δεν τη ζητώ,

μια καταπίεση ακόμα

κι όλο μακραίνω στην παγίδα ωστόσο μέσα.

Μίλτος Σαχτούρης, «Το άστρο»

Το ξανθό κεφάλι της

τα ξεβαμμένα χείλη της

η σιωπή της

και λίγο σάλιο που έτρεχε

από το άστρο

το σφύριγμα

το άγριο άστρο που ανοιγόκλεινε

το μάτι του

κι έβλεπε τον Ουρανό

κι έλεγε:

θα τότε κάψω!»

Γιάννης Δάλλας, «Τ' αστέρια»

Εγώ δεν φοβάμαι τ' αστέρια
είπ' ο Λουκάς
να εν' αστέρι που τ' αγκάλιασα
χωρίς να καώ
ώρες το κοίταζα μες στα μάτια
και δεν τυφλώθηκα
μου άνοιξε τότε τα φυλλοκάρδια
και μπαίνοντας
είδα πλατείες και γαλάζιες στοές
και στο βάθος τους
προτομές από σπάνιους λίθους
και κρύσταλλα
Πού οι δικές μας σκέφτηκα Πού
εκεί κάτω
από πρόστυχα μέταλλα αστέρι μου

και χαλκεία
τ' αστέρι γέλασε με τη σκέψη μου
κι ύστερα
άναψε μια λυχνία πολλών μεγαβάτ
ή τι λέω
έγινε κομήτης και με προβόδησε
ως εδώ
εδώ που τόσοι φίλοι ακροβολισμένοι
συνέχιζαν
ακόμη συνέχιζαν τη χαμένη μάχη
πετροβολώντας
τα δικά τους αδέσποτα αστέρια
και εκείνα
σφυρίζαν γύρω τους σαν εξωγήινοι
ή αστρίτες

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΣΤΕΡΙΑ

Παραδοσιακό τραγούδι «Απ' όλα τ' άστρα τ' ουρανού»

Απ' όλα τ' άστρα τ' ουρανού ένα είναι που σου μοιάζει
ένα που βγαίνει το πουρνό όταν γλυκοχαράζει.

Κυπαρισσάκι μου ψηλό, ποια βρύση σε ποτίζει,
που στέκεις πάντα δροσερό, κι ανθείς και λουλουδίζεις.

Να 'χα το σύννεφ' άλογο και τ' άστρι χαλινάρι
το φεγγαράκι της αυγής να 'ρχόμουν κάθε βράδυ.
Αν μ' αγαπάς κι είν' όνειρο, ποτέ να μην ξυπνήσω
γιατί με την αγάπη σου ποθώ να ξεψυχήσω.

Της θάλασσας τα κύματα τρέχω και δεν τρομάζω
κι όταν σε συλλογίζομαι, τρέμω κι αναστενάζω.

Τι να σου πω; Τι να μου πεις; Εσύ καλά γνωρίζεις
και την ψυχή και την καρδιά εσύ μου την ορίζεις.

Να 'χα το σύννεφ' άλογο και τ' άστρι χαλινάρι
το φεγγαράκι της αυγής να 'ρχόμουν κάθε βράδυ.
Αν μ' αγαπάς κι είν' όνειρο, ποτέ να μην ξυπνήσω
γιατί με την αγάπη σου ποθώ να ξεψυχήσω.

Εγώ είμ' εκείνο το πουλί που στη φωτιά σιμώνω,
καίγομαι, στάχτη γίνουμαι και πάλι ξανανιώνω.

Σαν είν' η αγάπη μπιστική, παλιώνει, μηδέ λιώνει
ανθεί και δένει στην καρδιά και ξανακαινουργώνει.

Χωρίς αέρα το πουλί, χωρίς νερό το ψάρι
χωρίς αγάπη δε βαστούν κόρη και παλικάρι.
Αν μ' αγαπάς κι είν' όνειρο, ποτέ να μην ξυπνήσω
γιατί με την αγάπη σου ποθώ να ξεψυχήσω.»

Μικρασιατικό, «Άστρο της αυγής»

Δεν είν' αυγή να σηκωθώ να μην αναστενάξω,
έβγα ήλιε μου κι έλα μίλιε μου
να γείρω στο προσκέφαλο κι από καρδιάς να κλάψω,
έβγα να σε δω να παρηγορηθώ.

Στ' Αλάτσατα 'ναι ένα βουνό Καρανταή το λένε,
έλα ταίρι μου και πιάσ' το χέρι μου
που παν οι Αλατσατιανές και τον καημό τους λένε,
άστρο της αυγής γιατί άργησες να βγεις.

«Άστρο του πρωινού»

*Διασκευή του Θανάση Παπακωνσταντίνου πάνω σε ένα τραγούδι των
Ινδιάνων Raunnee της Β. Αμερικής, μεταφρασμένο από τον Άρη Δικταίο,
εκδ. ΓκοβόστηAlbum:Στην Ανδρομέδα και στη Γη (1996)*

Άστρο θαμπό του πρωινού

για χάρη σου αγρυπνούμε.

Η αναπνοή μας σου μιλά

κι οι βράχοι κρυφακούνε,

άστρο του πρωινού!

Το φως σου από ουρανό

απόμακρο το στέλνεις,

άστρο θαμπό του πρωινού

που τη ζωή μάς φέρνεις

άστρο του πρωινού!

Άστρο θαμπό του πρωινού

βλέπουμε να σιμώνεις

κι όσο έρχεσαι, λαμπρύνεσαι,

το φως σου δυναμώνεις,

άστρο του πρωινού!

Ένα λοφίο πορφυρό

φορώντας πλησιάζεις,

αστέρι, που πριν έρθεις καν,

άστρο μου φεύγεις πάλι,

άστρο του πρωινού!

Άστρο θαμπό του πρωινού

για χάρη σου αγρυπνούμε.

Και τούτη η μέρα ας μας βρει

μ' αυτούς που αγαπούμε,

άστρο του πρωινού!

Οδυσσέας Ελύτης, «Η Μάγια»

Η Πούλια πόχει εφτά παιδιά

μέσ' απ' τους ουρανούς περνά

Κάποτε λίγο σταματά

στο φτωχικό μου και κοιτά:

Γεια σας τι κάνετε; Καλά;

-Καλά. Πως είναι τα παιδιά;

-Τι να σας πω εκεί ψηλά

τα τρώει τ' αγιάζι κι η ερημιά

-Γι' αυτό πικραίνεσαι Κυρά

δε μου τα φέρνεις εδωνά;

-Ευχαριστώ μα 'ναι πολλά

θα σου τη φάνε τη σοδειά

-Δώσε μου καν την πιο μικρή

τη Μάγια την αστραφτερή

Λάμπουνε γύρω τα βουνά

τα χέρια μου βγάνουν φωτιά

Κι η Πούλια πόχει εφτά παιδιά
φεύγει και μ' αποχαιρετά.

Διονύσης Τσακνής, «Αστεράκι»

Υπάρχει ψηλά εν' αστέρι
το πιο λαμπερό τ' ουρανού
Μαζί του μιλάω και παίζω
αν θέλω τα βράδια

Αν νιώθω μονάχος το ξέρει
κι ανοίγει τις πόρτες του νου
Γλυκά με χαϊδεύει με φως
και μου δείχνει σημάδια

Καληνύχτα αστέρι
να μου γνέφεις πού πας
να 'σαι πάντα ψηλά φωτεινό
κι από κει να με βλέπεις

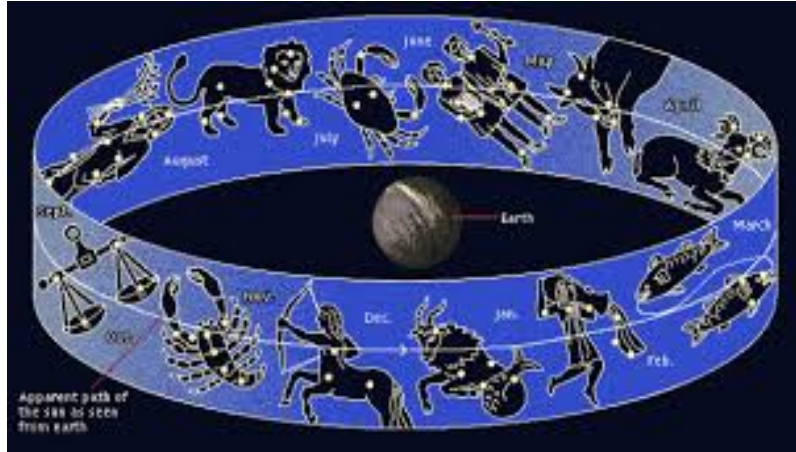
Καληνύχτα αστέρι
να μου γνέφεις πού πας
να 'σαι πάντα ψηλά φωτεινό
κι από κει να με βλέπεις

Η μνήμη σαρώνει τη σκέψη
κι ο χρόνος που τραβάει το χαλί
Αυτό που επάνω του χρόνια
σκυφτός περπατάω

Μα εσύ αστεράκι μου ξέρεις
το πώς έχω φτάσει ως εκεί
μια νύχτα του Οκτώβρη το φως
μου χαρίζεις και σπάω

Καληνύχτα αστέρι..

Μάνος Χατζιδάκις «Ερωτικό»

- Κι αν γεννηθείς κάποια στιγμή
Μιαν άλλη που δε θα υπάρχω
Μη φοβηθείς
Και θα με βρεις είτε σαν άστρο
Όταν μονάχος περπατάς στην παγωμένη νύχτα
Είτε στο βλέμμα ενός παιδιού που θα σε προσπεράσει
Είτε στη φλόγα ενός κεριού που θα κρατάς
Διαβαίνοντας το σκοτεινό το δάσος
Γιατί ψηλά στον ουρανό που κατοικούνε τ' άστρα
Μαζεύονται όλοι οι ποιητές
Και οι εραστές καπνίζουν σιωπηλοί πράσινα φύλλα
Μασάν χρυσόσκονη πηδάνε τα ποτάμια
Και περιμένουν
Να λιγωθούν οι αστερισμοί και να λιγοθυμήσουν
Να πέσουν μεσ' στον ύπνο σου

Να γίνουν αναστεναγμός στην άκρη των χειλιών σου
Να σε ξυπνήσουν και να δεις απ' το παράθυρό σου
Το πρόσωπό μου φωτεινό
Να σχηματίζει αστερισμό
Να σου χαμογελάει
Και να σου ψιθυρίζει
Καλή νύχτα

Νίκος Γκάτσος, «Στο Σείριο υπάρχουνε παιδιά»

Στο Σείριο υπάρχουνε παιδιά
ποτέ δε βάλαν έγνοια στην καρδιά
δεν είδανε πολέμους και θανάτους
και πάνω απ' τη γαλάζια τους ποδιά
φοράν τις Κυριακές τα γιορτινά τους

Τις νύχτες που κοιτάν τον ουρανό
ένα άστρο σαν φτερό θαλασσινό
παράξενα παιδεύει το μυαλό τους
τους φαίνεται καράβι μακρινό
και πάνε και ρωτάν το δάσκαλό τους

Αυτή τους λέει παιδιά μου είναι η Γη
του σύμπαντος αρρώστια και πληγή
εκεί τραγούδια λένε γράφουν στίχους
κι ακούραστοι του ονείρου κυνηγοί
κεντάνε με συνθήματα τους τοίχους

Στο Σείριο δακρύσαν τα παιδιά
και βάλαν από κείνη τη βραδιά
μιαν έγνοια στη μικρούλα τους καρδιά

Διονύσης Σαββόπουλος «Πάω να δω τ' αστέρια»

82

Κάθε φορά που θα 'ρθω, θα 'ρθω στο νησί
που άνεμοι το χτυπούν σκληρά όλο το χρόνο
υπάρχει πάντα κάτι τόσο τόσο απλό
που μόνο εδώ το βρίσκω πάλι εδώ μόνο

τις νύχτες της παρέας με γλυκό κρασί
πάνω στη χώρα ή κάτω κάτω στο λιμάνι
βλέπω ξανά όλα τα' αστέρια καθαρά
στον ουρανό χιλιάδες πάνε πυροφάνι
ναι στον ουρανό χιλιάδες πάνε πυροφάνι

Στη μεγάλη την πόλη την απάνθρωπη όλοι
δεν τα βλέπουμε πια τα' αστεράκια ψηλά
με σκυμμένα κεφάλια, ναυαγοί στα μπουκάλια

πες μου τι ψάχνουμε τρελοί μες στα τυφλά
και πόσα χάνουμε πόσα πολλά

μη μου κλείνεις τα μάτια με τα χέρια
σ' αγαπάω μα πάω να δω τ' αστέρια

και τι αστέρι θέλεις πια να γεννηθεί
Σ' αυτή τη γη που 'χει χωρίσει απ' τη φύση
ποια λάμψη να 'χει έλα πες και ποια αντοχή
που να μπορεί τον ψεύτη χρόνο να νικήσει

πάνω στην τρεις φορές καμένη τούτη γη
που ούτε ουρανό ούτε μια θάλασσα δε βλέπει
ποια αγάπη περιμένεις να καθρεφτιστεί
που προσευχή και θαύμα θαύμα να επιτρέπει
που προσευχή και θαύμα θαύμα να επιτρέπει

Σο Ύψερο μου
αστέρι

Βλαντιμίρ Μαγιακόβσκι, «Ακούστε»

Και ρίχνεται
στις ανεμοθύελες της μεσημεριανής σκόνης,
ξεσπάει στο θεό,
φοβάται πως άργησε,
κλαίει, φιλάει το ροζιασμένο χέρι του,
παρακαλεί,
ζητά να υπάρχει πάντα τ' αστέρι!-
ορκίζεται -
πως δεν αντέχει άλλο αυτό το άναστρο μαρτύριο!

Και μετά βαδίζει μεσ' την αγωνία,
μα στους άλλους κάνει τον ήρεμο.
Σε κάποιον λέει:
"Εντάξει είσαι τώρα;
Δεν φοβάσαι; Ναι;!"
Ακούστε!
Αν τ' αστέρια
λάμπουν-
σημαίνει πως κάποιος τα' χει ανάγκη;
σημαίνει πως είναι απαραίτητο
κάθε βράδι
πάνω απ' τις στέγες
ν' ανάβει τουλάχιστον ένα αστέρι;!

